

# JURIDINIŲ ASMENŲ NEMOKUMO ĮSTATYMAS

2020 m. teismų praktikos apžvalga  
restruktūrizavimo ir bankroto bylose

Sveiki, mielieji,

2020 m. sausio 1 d. įsigaliojo naujasis Lietuvos Respublikos juridinių asmenų nemokumo įstatymas, pakeitęs lyg tol galiojusius Lietuvos Respublikos įmonių bankroto ir Lietuvos Respublikos įmonių restruktūrizavimo įstatymus.

Naujasis įstatymas į teisinę apyvartą atnešė daug reguliavimo naujovių, nesutiktų anksčiau galiojusiuose teisės aktuose. Atitinkamai, buvo stokojama išaiškinimų, kaip konkrečioje situacijoje turėtų būti taikoma atitinkama Lietuvos Respublikos juridinių asmenų nemokumo įstatymo nuostata.

Visgi, Lietuvos teismai sparčiai pradėjo formuoti naują teismų praktiką, kurioje yra aiškinamos svarbiausios šio įstatymo nuostatos ir jo taikymo gairės. Atsižvelgiant į svarbiausius ir dažniausiai cituojamus išaiškinimus, parengėme šį 2020 metų teismų (Lietuvos apeliacinio teismo) praktikos apibendrinimą juridinių asmenų bankroto ir restruktūrizavimo klausimais.

Malonaus skaitymo!



**AGNĖ USTINOVIČIENĖ**

Advokatė, partnerė, Bankroto ir restruktūrizavimo teisės praktikos vadovė



**MARIUS TAMOŠIŪNAS**

Advokatas, Bankroto ir restruktūrizavimo administratorius



**AURIMAS MARGIRIS  
GRINYS**

Teisininkas

Svarbiausia Lietuvos Apeliacinio Teismo praktika

# I. JURIDINIŲ ASMENŲ RESTRUKTŪRIZAVIMAS

# 01

Preliminarų kreditoriaus pareikštų reikalavimų patikrinimą atlieka bendrovės, kurią siekiama restruktūrizuoti, nemokumo administratorius pagal kreditoriaus bei bendrovės pateiktus apskaitos dokumentus, ir arba reikalavimus teikia tvirtinti teismui, arba juos ginčija teisme.

Teismas nurodė, kad nemokumo administratoriaus atliktas kreditorių reikalavimų tikrinimas nesaisto teismo - priešingai, teismas juos privalo patikrinti dar kartą.

**Nemokumo administratoriaus atliekamas kreditorinių reikalavimų vertinimas yra tik preliminarus pobūdžio.**

- Pats nemokumo administratorius jokių sprendimų dėl kreditorinių reikalavimų realumo / nerealumo, pagrįstumo ar jo nebuvimo, nepriima, nes kreditorių reikalavimus tvirtina teismas.
- Aplinkybė, kad vienas ar kitas bendrovei pareikštas kreditorinis reikalavimas administratoriaus nuomone yra nepagrįstas ir / ar ginčytinas, nesuteikia jam teisės iš viso neinformuoti teismo apie tokio kreditorinio reikalavimo pareiškimą, ar juo labiau pačiam spręsti dėl jo kylančius ginčus.
- Vien ta aplinkybė, kad pareiškėja nebuvo patvirtinta kaip viena iš bendrovės kreditorių, nereiškia, kad ji neturi jokio materialiojo suinteresuotumo restruktūrizavimo byloje.



Lietuvos apeliacinio teismo 2020-12-12 nutartis Nr. 2-1639-381/2020

# 02

**Teismas nustatė, kokie kreditoriai yra laikytini restruktūrizavimo plano paveikiamais kreditoriais**

Teismas, sprenddamas restruktūrizavimo plano patvirtinimo klausimą, vertino, kad restruktūrizavimo plano paveikiamais kreditoriais, turinčiais teisę balsuoti dėl pritarimo restruktūrizavimo planui, laikytini ir tie kreditoriai, kurie nėra sudarę atskiro susitarimo su skolininku pratęsti prievolės jiems įvykdymo terminą, išdėstyti prievolės įvykdymą ar kitaip padėti skolininkui įveikti finansinius sunkumus.

**Visų eilių bendrovės kreditoriai yra paveikiami restruktūrizavimo plano.**

- Tai, kad bendrovė yra sudariusi susitarimus su konkrečiais kreditoriais dėl skolų išdėstymo, dar savaime nėra pagrindas išskirti juos iš kitų kreditorių ir pripažinti paveiktais restruktūrizavimo plano.
- Bendrovei suteikiama pagalba finansiniams sunkumams įveikti neturėtų būti siejama išimtinai tik su kreditoriaus savanorišku sutikimu, patvirtinimu (žodiniu, rašytiniu) atitinkamai modifikuoti savo prievolę skolininkui ir (ar) kitaip padėti jam įveikti finansinius sunkumus.
- Restruktūrizavimo plano paveikiamais kreditoriais laikytini visi kreditoriai, kurių prievolių įvykdymo terminai yra suėję, nepriklausomai nuo to, ar jie yra sutikę daryti skolininkei nuolaidas ar ne.



Lietuvos apeliacinio teismo 2020-11-05 nutartis Nr. e2-1683-553/2020

**Restruktūrizuojamo juridinio asmens gyvybingumą teismas privalo vertinti atsižvelgdamas ir į duomenis apie galimai ateityje gausimą naudą.**

Teismas, vertindamas įmonės gyvybingumą, turi vertinti reikšmingų faktinių aplinkybių visumą: kokios priežastys lėmė įmonės nemokumo problemas, kokią ūkinę komercinę veiklą vykdo juridinis asmuo ir kokios yra šios veiklos perspektyvos, numatomos gauti pajamos (pelnas), ar jos leis ateityje įvykdyti skolinius įsipareigojimus kreditoriams, kiek darbuotojų dirba įmonėje (darbuotojų skaičiaus kaita).

**Duomenys apie ateityje galimai vykdytinas prievoles patvirtina restruktūrizuojamo juridinio asmens gyvybingumą.**

- Įvairių pasiūlymų, kvietimų gavimas iš potencialių klientų rodo įmonės aktyvumą ir konkurencingumą rinkoje, potencialą toliau tęsti ūkinę komercinę veiklą, t. y. tai, kas teisiškai reikšminga vertinant įmonės gyvybingumą.
- Aplinkybė, kad vienas ar kitas bendrovei pareikštas kreditorinis reikalavimas administratoriaus nuomone yra nepagrįstas ir / ar ginčytinas, nesuteikia jam teisės iš viso neinformuoti teismo apie tokio kreditorinio reikalavimo pareiškimą, ar juo labiau pačiam spręsti dėl jo kylančius ginčus.
- Vien tai, kad restruktūrizuojamos įmonės kreditoriai kreipiasi į teismą dėl skolų iš šio juridinio asmens priteisimo, savaime nėra nepritarimas įmonės restruktūrizavimui.
- Juridinių asmenų restruktūrizavimo procesas negali paneigti juridinio asmens prievolių vykdymo privalomumo.
- Vien tai, jog pagal restruktūrizavimo plano projektą nenumatyti esminiai veiklos pokyčiai, nustačius, kad bendrovės finansinius sunkumus iš esmės sąlygojo ne jos veiklos pobūdis, nėra pagrindas spręsti, kad numatytos priemonės akivaizdžiai nepadės juridiniam asmeniui įveikti finansinių sunkumų, išsaugoti gyvybingumą ir išvengti bankroto.



# 04

**Restruktūrizavimo ir bankroto procesų konkurencija - prioritetas teikiamas restruktūrizavimui.**

Gali susidaryti situacijos, kai dėl tos pačios nemokios bendrovės teismui pateikiamas ir pareiškimas dėl restruktūrizavimo, ir pareiškimas dėl bankroto.

**Tokiu atveju svarbiausia yra siekis išsaugoti juridinį asmenį bei užtikrinti jo atsigavimą nuo finansinių sunkumų.**

- Kai teismui pateikiamas prašymas dėl to paties juridinio asmens bankroto bylos ir restruktūrizavimo bylos iškėlimo, tokie prašymai privalo būti nagrinėjami kartu.
- Teismas, įvertinęs prašymus dėl to paties juridinio asmens bankroto bylos ir restruktūrizavimo bylos iškėlimo, pateiktus duomenis ir šalių argumentus, gali nuspręsti, koku būdu (restruktūrizavimo ar bankroto) veiksmingiau būtų spręsti kilusias juridinio asmens nemokumo problemas.
- Kai teismui pateiktas prašymas dėl to paties juridinio asmens bankroto ir restruktūrizavimo bylos iškėlimo, teismas pirmiausia turi vertinti, ar nėra restruktūrizavimo bylos iškėlimo pagrindų.



[Lietuvos apeliacinio teismo 2020-06-18 nutartis Nr. e2-1033-407/2020](#)

# 05

**Restruktūrizavimo plano metmenys yra restruktūrizuojamos įmonės veiklos gairės.**

Restruktūrizavimo planas negali būti tik deklaratyvus pobūdžio, tačiau negali būti ir išsamus būsimos veiklos vertinimas.

**Išsamus restruktūrizuojamos įmonės būsimos veiklos vertinimas yra atliekamas tvirtinant restruktūrizavimo planą.**

- Sprendžiant, ar įmonę galima restruktūrizuoti, kreditorių nuomonė yra itin sviri vertinant restruktūrizavimo būtinybę.
- Nemokumo procese prioritetas turi būti teikiamas įmonės gyvybingumo išsaugojimui.
- Sprendžiant dėl įmonės restruktūrizavimo bylos iškėlimo pagrindų egzistavimo viešasis interesas nelemia teismo pareigos aiškintis įmonės kreditorės finansinės padėties ir skolininkės restruktūrizavimo proceso įtakos kreditorės veiklai.



[Lietuvos apeliacinio teismo 2020-05-07 nutartis Nr. e2-798-241/2020](#)

Svarbiausia Lietuvos Apeliacinio Teismo praktika

# II. JURIDINIŲ ASMENŲ BANKROTO PROCESSE

# 01

Procesinių veiksmų atlikimas jau įsigaliojus Juridinių asmenų nemokumo įstatymui savaime nėra pagrindas taikyti šio įstatymo nuostatas.

Nemokumo administratoriaus prašymo dėl juridinio asmens pabaigos pateikimas teismui jau galiojant Juridinių asmenų nemokumo įstatymui yra tik procedūrinis veiksmas, savaime nelemiantis Juridinių asmenų nemokumo įstatymo taikymo.

**Faktinis pagrindas spręsti, kuris įstatymas taikomas - likvidavimo etapo pradžios momentas.**

- Spręsdamas dėl taikytino įstatymo, teismas turi įvertinti, ar likvidavimo etapas buvo pradėtas, bet ne užbaigiamas, galiojant Įmonių bankroto įstatymui, ar įsigaliojus Juridinių asmenų nemokumo įstatymui.



Lietuvos apeliacinio teismo 2020-12-12 nutartis Nr. 2-1730-781/2020

# 02

Teismai turi atskirai vertinti neginčijamus ir ginčijamus kreditorių reikalavimus.

Teismas, spręsdamas dėl kreditorių reikalavimų tvirtinimo, negali analogiškai vertinti neginčijamų kreditorių reikalavimų ir ginčijamų kreditorių reikalavimų.

**Ar kreditorių reikalavimas yra ginčijamas ar neginčijamas, lemia skirtingas teisines pasekmes sprendžiant dėl jų pagrįstumo:**

- Jeigu nemokumo administratorius teismui pateikia neginčijamus kreditorių reikalavimus bei juos grindžiančius įrodymus, teismas turi atlikti tik preliminarų įrodymų vertinimą bei ne vėliau kaip per 20 dienų kreditorių reikalavimų gavimo dienos patvirtinti juos rašytinio proceso tvarka.
- Jeigu dėl konkrečių reikalavimų yra kilęs ginčas, teismas tokių kreditorių reikalavimų tvirtinimo klausimą nagrinėja pagal bendrąsias ginčo teisenos taisykles, kurio metu išsamiai vertina įrodymus, remdamasis įrodymų tyrimo taisyklėmis.



Lietuvos apeliacinio teismo 2020-10-01 nutartis Nr. e2-1527-241/2020



# 03

## Susitarimas dėl pagalbos nėra tik deklaratyvus pobūdžio dokumentas

Nemokios įmonės susitarimas su kreditoriais turi būti aiškus ir numatyti realias, o ne deklaratyvias priemones mokumui atkurti.

**Susitarimo su kreditoriais neapibrėžtumas gali kelti realių abejonių jo pagrįstumu bei galimybės atkurti įmonės mokumą:**

- Su nemokumo problemomis susidūrusios įmonės susitarimai su kreditoriais dėl skolų išdėstymo turi būti aiškūs, konkretūs ir nustatyti realią pagalbą įmonei, taip leidžiant atkurti jos mokumą.
- Plane, be kita ko, turi būti aiškiai nurodoma ir tai, ar siekiamos įgyvendinti priemonės nepažeis kreditorių interesų.



Lietuvos apeliacinio teismo 2020-09-15 nutartis Nr. e2-1478-407/2020

# 04

Tik formali faktinių aplinkybių atitiktis Juridinių asmenų nemokumo įstatymo 70 str. 1 d. ir 2 d. kriterijams savaime nėra pagrindas bankrotą pripažinti tyčiniu.

Sprendžiant bankroto pripažinimo tyčiniu klausimą, kiekvienu atveju teismas privalo vertinti, ar juridinio asmens nemokumas buvo lemtas sąmoningai blogo įmonės valdymo.

**Sąmoningai blogo valdymo fakto nustatymas lemia, ar bankrotas bus pripažintas tyčiniu:**

- Vien tik Juridinių asmenų nemokumo įstatymo 70 straipsnio 2 dalyje numatytų požymių, tame tarpe ir apgaulingai ar aplaidžiai vestos buhalterinės apskaitos, nustatymas nėra pakankamas tyčiniam bankrotui konstatuoti, jeigu nėra pagrindo manyti, kad juridinio asmens nemokumas kilo dėl sąmoningo blogo jo valdymo ir (ar) juridinio asmens vardu sudarytų sandorių, pažeidžiančių kreditorių teisės ir (ar) teisėtus interesus.
- Priežastinis ryšys tarp apgaulingo ar aplaidaus buhalterinės apskaitos vedimo, siekiant blogai valdyti juridinį asmenį ar sudaryti kreditorių teises pažeidžiančius sandorius, ir juridinio asmens nemokumo ar nemokios padėties esminio pabloginimo, neprivalo būti nustatinėjamas siekiant Juridinių asmenų nemokumo įstatymo 70 straipsnio 2 dalies 4 punktą taikyti kaip tyčinį juridinio asmens bankrotą kvalifikuojantį požymį.



Lietuvos apeliacinio teismo 2020-09-22 nutartis Nr. e2-1438-553/2020

# 05

Juridinių asmenų nemokumo įstatymas ir Civilinio proceso kodeksas nenumato teisinio pagrindo skųsti teismo nutartį, kuria priimamas pareiškimas dėl nemokumo bylos bendrovei iškėlimo.

Vien tai, jog įstatyme nėra įtvirtinta nutarties pareiškimo dėl nemokumo bylos iškėlimo priėmimo klausimu apskundimo galimybė, nepatvirtina šią nutartį esant skundžiamą.

**Nutartis priimti pareiškimą dėl nemokumo bylos iškėlimą nėra atskirojo skundo objektas:**

- Įstatyme yra numatyti specialieji atvejai, kai teismo nutartys gali būti skundžiamos apeliacine tvarka arba jas skųsti draudžiama (pvz. teismo nutartis paskirti nemokumo administratorių bankroto byloje yra neskundžiama, o teismo nutartis naudojantis atrankos programa atrinkto asmens neskirti nemokumo administratoriumi gali būti skundžiama atskiruojų skundu).
- Teismas išaiškino, kad nutartimi, kuria išspręstas pareiškimo dėl nemokumo bylos priėmimo klausimas, teismas iškelia ne nemokumo, bet civilinę bylą, kurioje toliau bus svarstomas nemokumo bylos iškėlimo klausimas
- Pareiškimo priėmimas savaime nesuponuoja bankroto bylos iškėlimo.



[Lietuvos apeliacinio teismo 2020-09-10 nutartis Nr. e2-1421-381/2020](#)

# 06

Formali atitiktis Juridinių asmenų įstatyme numatytam nemokumo kriterijui savaime nesudaro faktinio pagrindo iškelti bendrovės bankroto bylą.

Priėmus šį įstatymą, kilo daug diskusijų dėl nemokumo kriterijaus turinio, kuris skiriasi nuo numatyto Įmonių bankroto įstatyme. Lietuvos apeliacinis teismas išaiškino, kad vien tik formalus bendrovės finansinės būklės atitikimas įstatyme numatytam nemokumo kriterijui savaime nėra pagrindas spręsti, kad bendrovė tikrai yra nemoki.

**Vien tik formali atitiktis nemokumo kriterijui savaime nereiškia bendrovės nemokumo:**

- Įmonės nemokumo klausimas turi būti sprendžiamas ne formaliai, o atsižvelgiant į konkrečioje byloje nustatytas aplinkybes. Vertindamas, ar įmonė nemoki, teismas turi vertinti aktualius finansinės atskaitomybės duomenis ir remtis kitais byloje esančiais įrodymais, kurie pagrįstų pradelstų įsipareigojimų kreditoriams dydį bei realią, o ne įrašytą balanse, įmonės turimo turto vertę.
- Įmonės sudarytas balansas nėra vienintelis dokumentas, kurio pagrindu galima nustatyti įmonės mokumo būklę, jei kiti byloje esantys įrodymai paneigia balanse įrašytų duomenų teisingumą.

Juridinių asmenų nemokumo įstatymas imperatyviai nenurodo kreiptis į teismą dėl nemokumo bylos iškėlimo tik tiems kreditoriams, kurių reikalavimo pagrįstumas konstatuotas įsiteisėjusiu teismo sprendimu:

- Ne tik kreditoriai, kurių reikalavimo teisė pripažinta įsiteisėjusiu teismo sprendimu, bet ir potencialūs kreditoriai gali inicijuoti įmonei restruktūrizavimo arba bankroto bylą.



[Lietuvos apeliacinio teismo 2020-07-14 nutartis Nr. e2-1161-781/2020](#)

# 07

Nemokios bendrovės debitorių skolos nėra pagrindas garantuoti bendrovę vykdysiant įsipareigojimus savo skolininkams.

Vien tik kitų skolininkų įsipareigojimai nemokiai bendrovei savaime nėra pagrindas vertinti nemokią bendrovę vykdysiant prievolės savo kreditoriams ir taip įveiksiant nemokumo situaciją.

Įmonės debitorių lėšos yra disponuojamos trečiųjų asmenų ir jų gražinimas priklauso nuo daugelio sąlygų - šių sąlygų įgyvendinimas nėra priklausomas išimtinai tik nuo nemokios bendrovės valios:

- Įmonės balanse nurodytas trumpalaikis turtas, kaip debitorių skolos, negali užtikrinti besąlygiško jo panaudojimo bendrovės įsipareigojimų mažinimui.

Bylos iškėlimo stadijoje teismas, sprenddamas, ar kreditorius turi reikalavimo teisę į nemokų juridinį asmenį, turi įvertinti ne jo reikalavimo dydį, o ar pakanka įrodymų, kurie pagrindžia asmenį esant kreditoriumi:

Jei kreditorius pateikia pakankamų jo reikalavimo pagrįstumo įrodymų, iš kurių teismas gali susidaryti nuomonę, kad yra labiau tikėtina, jog kreditorius reikalavimo teisę į skolininką turi, tokio kreditoriaus pareiškimas dėl bankroto bylos skolininkui iškėlimo turi būti nagrinėjamas iš esmės.



Lietuvos apeliacinio teismo 2020-06-16 nutartis Nr. e2-999-781/2020

# 08

Karantino laikotarpio sukelti finansiniai sunkumai turi būti vertinami sprendžiant dėl įmonės nemokumo.

Formaliai pripažinus karantino laikotarpio sukeltus finansinius sunkumus pagrindu kelti bankroto bylą, susidarytų situacija, kai dėl nepalankios epideminės situacijos būtų iškeliamos bankroto bylos bendrovėms, susidūrusioms su tam tikrais iššūkiais, finansiniais sunkumais, kurie pasibaigus karantino laikotarpiui galėtų būti pašalinti, net jei jie atsirado dar iki karantino šalyje įvedimo.

Sprendžiant bankroto bylos iškėlimo klausimą, turi būti vertinama, ar finansiniai sunkumai buvo lemti išimtinai karantino laikotarpio, ar susiklostė dar iki jo:

- Gamybinės veiklos tęsimas, pasibaigus karantinui (o ne bankroto proceso inicijavimas) leistų bendrovei per tam tikrą laiką atsiskaityti su visais kreditoriais.

Vien tik bendrovės darbuotojų, kurie yra bendrovės kreditoriai, kreipimasis į teismą dėl nemokumo bylos iškėlimo nėra savaiminis pagrindas tokią bylą iškelti:

- Nekvestionuojant įmonės darbuotojų, kaip įmonės kreditorių, teisės kreiptis dėl bankroto bylos bendrovei iškėlimo, turėtų būti įvertinta kiek procentaliai sudaro šių kreditorių reikalavimai bendrovės finansinės atskaitomybės kontekste.



Lietuvos apeliacinio teismo 2020-06-09 nutartis Nr. e2-1024-798/2020

# 09

Nutraukus restruktūrizavimo procesą ir perėjus prie bankroto procedūros, pranešimo kreditoriams apie susitarimo dėl pagalbos siuntimas nėra būtinas.

Lietuvos apeliacinis teismas šiuo išaiškinimu išsprendė Juridinių asmenų nemokumo įstatyme nereglamentuotą klausimą - ar teismui nutarus pereiti nuo restruktūrizavimo į bankroto procesą, yra būtina iš naujo įvykdyti ikiteisminę bankroto bylos stadiją.

**Neteisminė bankroto proceso stadija yra taikoma tik tais atvejais, kai ketinama kreiptis į teismą dėl bankroto bylos iškėlimo:**

- Teisė kreiptis į teismą dėl nemokumo bylos iškėlimo atsirado nuo juridinio asmens pranešimo apie inicijuojamą nemokumo procesą įteikimo. Taigi, papildomas neteisminės bankroto proceso stadijos taikymas tokiu atveju nėra būtinas.



[Lietuvos apeliacinio teismo 2020-04-09 nutartis Nr. e2-627-881/2020](#)

# 10

**Nemokus juridinis asmuo su ieškiniu turi kreiptis į teismą pagal civilinio proceso kodekse numatytas teisingumo taisykles, o ne pagal tai, kuriame apygardos teisme nagrinėjama bankroto byla.**

Bendrovė, kuriai iškelta nemokumo byla, negali teikti ieškinio su savo reikalavimais tame pačiame teisme, kuriame nagrinėjama nemokumo byla.

- Nemokaus asmens paduodamo ieškinio priėmimo klausimas turi būti sprendžiamas pagal bendrąsias CPK taisykles, o specialusis reglamentavimas, numatytas jau iškeltoms ir (ar) nagrinėjamoms byloms, kuriose nemokus asmuo yra pareiškęs turtinius reikalavimus kitiems asmenims, netaikytinas.



[Lietuvos apeliacinio teismo 2020-04-07 nutartis Nr. e2-655-1120/2020](#)

# 11

Sprendžiant dėl pareiškimo inicijuoti nemokumo bylą teisingumo, keliose valstybėse veiklą vykdančios nemokios bendrovės pagrindinių interesų vieta yra laikoma jos registruotos buveinės vieta, jei nėra įrodymų, kad yra priešingai.

Lietuvos apeliacinis teismas sprendė, kaip turi būti sprendžiamas pareiškimo dėl bankroto bylos teisingumas tais atvejais, kai nemoki bendrovė vykdo veiklą keliose valstybėse.

- Vien tik duomenys apie nemokaus juridinio asmens užsienyje vykdomą veiklą, atidarytą filialą, turimą banko sąskaitą ar kt. nepaneigia prezumpcijos, jog nemokios įmonės pagrindinių interesų vieta sutampa su jos registruotos buveinės vieta.



[Lietuvos apeliacinio teismo 2020-04-08 nutartis Nr. e2-741-585/2020](#)

**SUSISIEKIME!**

**AGNĖ USTINOVICIENĖ**  
[agne.ustinoviciene@trinitijurex.lt](mailto:agne.ustinoviciene@trinitijurex.lt)

VILNIUS 31  
01402 VILNIUS  
LIETUVA

T +370 5231 2211  
E [INFO@TRINITIJUREX.LT](mailto:INFO@TRINITIJUREX.LT)  
WWW.TRINITIJUREX.LT

TRINITI  JUREX  
TALLINN RIGA VILNIUS